

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**  
**Факультет романо-германської філології**

**ПРОГРАМА**

**АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ**

спеціальність 035 ФІЛОЛОГІЯ  
рівень вищої освіти ПЕРШИЙ (бакалаврський)  
освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (німецька)  
спеціалізація 035.043 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ  
(переклад включно), перша – німецька


**Київ – 2024**

## Розробники:

*Шапочкіна Ольга Володимирівна*, гарант програми, кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри германської філології

*Зайченко Олена Вячеславівна*, старший викладач кафедри германської філології

Програму розглянуто і затверджено на засіданні  
Вченої ради факультету романо-германської філології  
Протокол від 19 березня 2024 р., № 2

Голова Вченої ради \_\_\_\_\_  Валентина ЯКУБА

Затверджено на засіданні кафедри  
Германської філології  
протокол № 2 від 26 лютого 2024 р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  Русудан МАХАЧАШВИЛІ

## ЗМІСТ

<b>ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА .....</b>	<b>4</b>
<b>ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ.....</b>	<b>4</b>
Процедура атестаційного екзамену з фаху.....	5
Загальний зміст атестаційного екзамену з фаху .....	5
Організація і робота екзаменаційної комісії .....	6
<b>ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ .....</b>	<b>6</b>
Дисципліни, що виносяться на комплексну атестацію .....	6
Процедура проведення атестаційного екзамену з фаху .....	6
Зразок практичного завдання.....	7
<b>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ.....</b>	<b>9</b>
Орієнтовні питання з дисциплін, винесених на атестацію .....	10
Практична і теоретична фонетика німецької мови.....	10
Практична й теоретична граматики.....	10
Історія німецької мови.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Лексикологія німецької мови.....	11
Стилістика німецької мови .....	12
Документи про освіту та кваліфікацію .....	13
<b>СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ .....</b>	<b>13</b>

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація студентів включає перевірку й оцінку теоретичної та практичної підготовки студентів-філологів спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (німецька), спеціалізація 035.043 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – німецька, і проводиться у формі атестаційного екзамену з фаху. Для його проведення організується екзаменаційна комісія у складі голови, членів комісії та екзаменаторів. Комісія створюється щорічно і діє протягом календарного року.

Мета атестаційного екзамену з фаху полягає у перевірці сформованості результатів навчання, набутих компетентностей, знань випускників, їх готовності до практичної діяльності за спеціальністю. Планомірна самостійна робота студентів, особливо під час підготовки до атестаційного екзамену, допомагає систематизувати, глибше осмислити і закріпити знання, отримані в процесі вивчення усіх фахових дисциплін.

До складання атестаційного екзамену з фаху у допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з усіх практико-орієнтованих мовних предметів (практика усного та писемного мовлення, практична фонетика, практична граматики), з теоретичних курсів літератури, фонетики, граматики, історії мови, лексикології, стилістики. На атестаційного екзамену з фаху виносяться питання, найбільш важливі для виявлення рівня теоретичної та практичної компетенції майбутнього філолога. Завдання підібрані та сформульовані на основі фахових компетентностей, що сформувалися у процесі вивчення основних предметів з фаху. З метою підвищення ефективності програми як навчально-методичного документа до неї також включені списки орієнтованих теоретичних питань та рекомендованої літератури.

На атестаційному екзамені з фаху оцінка сформованості компетентностей та результатів навчання проводиться опосередковано, критерії їх визначення – правильність та повнота уявлень студента про функціональний характер того чи іншого мовного явища, демонстрація мовної та предметної компетенції, застосування набутих знань до конкретних контекстів. Випускник повинен засвідчити уміння застосовувати набуті знання на практиці, розкривати закономірності еволюції мовних одиниць і категорій з умінням виокремити етапи тих чи інших наукових парадигм.

Атестаційний екзамен з фаху передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів мовної, комунікативної, мовленнєвої, країнознавчої та професійної компетенції, наявності у студентів розвинених мовленнєвих навичок говоріння, письма, аудіювання та читання німецькою мовою, ґрунтовних знань про мову, літературу і германське мовознавство, а також вмінь реалізувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На атестаційному екзамені з фаху перевіряється сформованість таких компетенцій (згідно освітньо-професійної програми): ЗК 7, 9, 11; ФК 2, 3, 7, 8, 10, 13-16, а також досягнення таких програмних результатів навчання: ПРН-1, 8, 10, 12, 15, 16, 20.

### ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестація випускників здійснюється за допомогою засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення цілей освітньо-професійної програми. Діагностика якості підготовки бакалаврів здійснюється під час атестації бакалаврів у терміни, що передбачені навчальним планом. Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених спеціальністю 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (німецька), спеціалізація 035.043 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – німецька з використанням загальнокомплексних методів комплексної діагностики. Інформаційною базою, на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки, є змістовні модулі дисциплін.

Атестація якості підготовки бакалавра щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам освітньої програми здійснюється після виконання

студентами навчального плану у повному обсязі Екзаменаційною комісією вищого навчального закладу з цього фаху. Голову та склад ЕК затверджує Вчена рада Університету, як зазначено в Положенні про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в університеті Грінченка (редакція 2023 року).

### **Процедура атестаційного екзамену з фаху**

До початку іспитів на основі узагальнених завдань випускові кафедри розробляють зміст, критерії, вимоги до іспиту, оформлені у вигляді програми атестаційного екзамену, підбирають та укладають матеріали, створюють екзаменаційні білети. Атестаційний екзамен з фаху бакалаври складають за розробленими і затвердженими екзаменаційними матеріалами, які спрямовані на виявлення у студентів загальнотеоретичних знань, вміння застосовувати інтегровані знання вивченого матеріалу при вирішенні практичних завдань, власної думки та особистісного ставлення. Питання охоплюють увесь зміст програм з фахових дисциплін, мають не тільки репродуктивний, а й проблемно-пошуковий характер.

Атестаційний екзамен з фаху проводиться фаховою іноземною мовою. Під час відповіді студента помилки й неточності не виправляються, при цьому недоліки, неточності й змістовні лакуни відповіді кожного студента заносяться до протоколу. Усі члени комісії слухають і оцінюють кожного студента, ведуть індивідуальний протокол, задають додаткові, уточнюючі й перевіряючі питання. Після завершення своєї відповіді студент може залишитися й слухати відповіді інших, або піти з аудиторії та чекати оголошення результатів екзамену.

Після відповіді останнього студента, комісія радиться щодо оцінювання кожного студента на основі індивідуально виставлених рейтингів по кожному компоненту відповіді, використовуючи власні протоколи й нотатки. У разі суперечливих оцінок від різних екзаменаторів голова Екзаменаційної комісії має два голоси та приймає остаточне рішення щодо конкретної суперечливої ситуації. Атестаційний екзамен з фаху закінчується оголошенням фінального рейтингу кожного студента.

### **Загальний зміст атестаційного екзамену з фаху**

На атестаційному екзамені з фаху студенти повинні продемонструвати вільне володіння першою іноземною мовою на базі лексичного запасу в обсязі програмних вимог рівня С1 (близько 4500 лексичних одиниць для вживання в продуктивних та близько 6000 для рецептивних видів мовленнєвої діяльності). Компетентісні вимоги до цього рівня володіння мовою такі:

- Студент може розуміти широкий спектр достатньо складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення.
- Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження.
- Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та роботі.
- Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами засобами зв'язності та дискурсивними маркерами висловлювання.

Студенти повинні також володіти орфоепічною, лексичною та граматичною нормами першої іноземної мови, вміти правильно реалізовувати цю норму в різних видах мовленнєвої діяльності та в різних комунікативних ситуаціях.

Для підтвердження професійної компетенції студент повинен продемонструвати достатньо високий рівень знань і умінь з теоретичних дисциплін (теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, історії мови, літератури, стилістики), володіння базовою термінологією, вміння визначати, описувати та диференціювати мовні явища різними лінгвістичними методами.

## **Організація і робота екзаменаційної комісії**

Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестації та діє протягом календарного року. До складу комісії входять викладачі випускових та профільних кафедр, провідні фахівці галузі, які викладають фахові предмети на цій спеціальності. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Графік роботи комісії затверджується ректором.

Регламент засідань ЕК встановлює її голова.

Рішення ЕК про оцінку, а також про присвоєння випускнику освітнього рівня та кваліфікації, видачу йому документа про освіту і кваліфікацію приймається на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. Голос голови ЕК є вирішальним при однаковій кількості голосів.

Засідання ЕК протоколюються. У протоколи вносяться:

- оцінки складання комплексного екзамену;
- запитання до випускника з боку членів та голови ЕК;
- окремі думки членів ЕК;
- здобуті освітній рівень і кваліфікація;
- назва документа про освіту і кваліфікацію (з відзнакою чи без відзнаки), який видається випускнику;
- інші відомості.

Протоколи підписують голова та члени ЕК, які брали участь у засіданні. Результати захисту кваліфікаційних робіт визначаються рейтингами за 100-бальною шкалою та оголошуються того ж дня після оформлення протоколів засідання ЕК.

Після закінчення роботи ЕК голова складає звіт та подає його до навчального відділу. У звіті аналізується уміння випускників застосовувати знання при вирішенні виробничих проблемних ситуацій, недоліки в підготовці, рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу. Звіти голів ЕК і результати комплексної атестації обговорюються на засіданні Вченої ради факультету.

## **ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ**

### **Дисципліни, що виносяться на іспит:**

- ОДФ.06 Практична фонетика
- ОДФ.07 Практична граматики
- ОДФ.08 Перекладацькі країнознавчі студії
- ОДФ.09 Теоретична фонетика
- ОДФ.10 Історія мови
- ОДФ.11 Лексикологія
- ОДФ.12 Теоретична граматики
- ОДФ.13 Стилїстика
- ОДФ.16 Література Німеччини

### **Процедура проведення атестаційного екзамену з фаху**

Атестаційний екзамен з фаху складається з двох частин – письмової (тестової), яка дозволяє об'єктивно виміряти рівень фахових знань, та усної – під час якої оцінюється рівень сформованості фахових компетентностей.

Для об'єктивного визначення рівня фахових знань студентів проводиться письмовий тест, який включає питання типу «множинний вибір» з усіх теоретичних предметів. Тест проводиться на початку іспиту. Його обсяг – 50 питань, кожне з яких дає 1 бал за правильну відповідь до загального рейтингу за іспит. Тест виконується на базі системи Moodle у спеціальному ЕНК. Кожен студент має 1 спробу виконання тесту, його тривалість – до 60 хвилин. Тест відкривається для доступу усім студентам групи одночасно на початку іспиту,

його виконання повинно бути самостійним, без використання додаткових джерел. У разі проведення іспиту онлайн, хід роботи студентів над тестом фіксується на відео із включеними камерою та мікрофоном.

### **Зразки тестового завдання:**

#### **1. Nennen Sie Arten der Entlehnungen!**

- a) Deutsche Wörter
- b) Internationalismen
- c) Fremdwörter
- d) Funktionswörter
- e) Stammwörter

#### **2. Es bedeutet erstens den Prozeß der Bildung eines abgeleiteten Wortes und zweitens das Resultat dieses Vorganges, das abgeleitete Wort selbst (Derivatium).**

- a) Ableitung
- b) Derivation
- c) Substantivierung

#### **3. Wie heißen die Werke, wo die Lebensweise der altgermanischen Stämme ausführlich beschrieben wird?**

- a) Gotisches Biebel
- b) Heliand
- c) Germania
- d) Muspilli
- e) Gallischen Krieg
- f) Hildebrandslied

#### **4. Was kennzeichnet Modus des Verbs?**

- a) die Art des verbalen Geschehens – Aktiv und Passiv
- b) die allgemeine, normale und neutrale Aussageweise
- c) die Möglichkeitsform, stellt als Form und Aussageweise des Verbs ein Geschehen oder Sein erwünscht, vorgestellt, nicht wirklich.

Після письмової частини студенти надають індивідуальні усні відповіді на завдання екзаменаційного білету. За усну частину студент отримує максимально 50 балів.

### **Зразок практичного завдання**

У білеті, який має окремий номер, містяться завдання, які студент має виконати, опрацювавши матеріали, що закрплені за цим номером білета, маючи до 30 хвилин на підготовку до відповіді.

### **Зразок білету:**

## Prüfungskarte № 1

- *Lesen Sie die grau hervorgehobene Passage laut vor und übersetzen Sie sie ins Ukrainische. Erzählen Sie den Inhalt der gelesenen Passage nach.*
- *Nennen Sie die komplexen Sätze im Text, analysieren Sie ihre Typen, erläutern Sie den Begriff der Parataxe in der deutschen Sprache.*
- *Erzählen Sie uns prägnante Informationen über den Autor, literarische Epoche und das Genre, Handlungslinie und Problematik des Werks.*
- *Bereiten Sie sich darauf vor, die Idee des Autors des Textes zu kommentieren, Ihre Einstellung zu den im Text beschriebenen Ereignissen zum Ausdruck zu bringen, andere Fragen zum Thema, den Charakteren und den im Text erwähnten Realitäten zu beantworten und Ihre Meinung und Einschätzung zu äußern.*

Разом із білетом студент отримує картку з текстом, що підлягає опрацюванню, переказу, перекладу й аналізу. Тексти мають однаковий обсяг (до 3 000 знаків), беруться із творів художньої літератури та пов'язані з тими завданнями, які вказано в білеті. Таким чином, опрацювання цього тексту дозволяє оцінити сформованість усіх професійних компетентностей.

### Зразок тексту:

## TEXT 1

### WENN DIE HAIFISCHE MENSCHEN WÄREN (B. Brecht)

„Wenn die Haifische Menschen wären“, fragte Herrn K. die kleine Tochter seiner Wirtin, "wären sie dann netter zu den kleinen Fischen?" „Sicher“, sagte er. "Wenn die Haifische Menschen wären, würden sie im Meer für die kleinen Fische gewaltige Kästen bauen lassen, mit allerhand Nahrung drin, sowohl Pflanzen als auch Tierzeug. Sie würden sorgen, dass die Kästen immer frisches Wasser hätten, und sie würden überhaupt allerhand sanitäre Maßnahmen treffen. Wenn zum Beispiel ein Fischlein sich die Flosse verletzen würde, dann würde ihm sogleich ein Verband gemacht, damit es den Haifischen nicht wegstürbe vor der Zeit. Damit die Fischlein nicht trübsinnig würden, gäbe es ab und zu große Wasserfeste; denn lustige Fischlein schmecken besser als trübsinnige. Es gäbe natürlich auch Schulen in den großen Kästen. In diesen Schulen würden die Fischlein lernen, wie man in den Rachen der Haifische schwimmt. Sie würden zum Beispiel Geographie brauchen, damit die großen Haifische, die faul irgendwo liegen, sie finden könnten. Die Hauptsache wäre natürlich die moralische Ausbildung der Fischlein. Sie würden unterrichtet werden, dass es das Größte und Schönste sei, wenn ein Fischlein sich freudig aufopfert, und dass sie alle an die Haifische glauben müssten, vor allem, wenn sie sagten, sie würden für eine schöne Zukunft sorgen. Man würde den Fischlein beibringen, dass diese Zukunft nur gesichert sei, wenn sie Gehorsam lernten. Vor allen niedrigen, materialistischen, egoistischen und marxistischen Neigungen müssten sich die Fischlein hüten und es sofort den Haifischen melden, wenn eines von ihnen solche Neigungen verriete. Wenn die Haifische Menschen wären, würden sie natürlich auch untereinander Kriege führen, um fremde Fischkästen und fremde Fische zu erobern. Die Kriege würden sie von ihren eigenen Fischlein führen lassen. Sie würden die Fischlein lehren, dass zwischen ihnen und den Fischlein der anderen Haifische ein riesiger Unterschied bestehe.

Wenn die Haifische Menschen wären, gäbe es bei ihnen natürlich auch eine Kunst. Es gäbe



schöne Bilder, auf denen die Zähne der Haifische in prächtigen Farben, ihre Rachen als reine Lustgärten, in denen es sich prächtig tummeln lässt, dargestellt wären. Die Theater auf dem Meeresgrund würden zeigen, wie heldenmütige Fischlein begeistert in die Fischrachen schwimmen, und die Musik wäre so schön, dass die Fischlein unter ihren Klängen, die Kapelle voran, träumerisch, und in allerangenehmste Gedanken eingelullt, in die Haifischrachen strömten. Auch eine Religion gäbe es da, wenn die Haifische Menschen wären. Sie würden lehren, dass die Fischlein erst im Bauch der Haifische richtig zu leben begännen. Übrigens würde es auch aufhören, wenn die Haifische Menschen wären, dass alle Fischlein, wie es jetzt ist, gleich sind. Einige von ihnen würden Ämter bekommen und über die anderen gesetzt werden. Kurz, es gäbe überhaupt erst eine Kultur im Meer, wenn die Haifische Menschen wären.“

### КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕЗКАМЕНУ З ФАХУ

При виставленні підсумкової оцінки за екзамен усі складові питання вважаються рівноцінними. Кожен вид роботи оцінюється за шкалою ECTS («А», «В», «С», «D», «E», «F»).

Кількість балів за екзамен обчислюється як сума з усіх отриманих балів за тестову та усну частини. Кожен екзаменатор веде протокол оцінювання, робить нотатки помилок студента під час усної відповіді та підраховує бали за кожен компонент білета. Під час відповіді екзаменатори не зобов'язані вказувати на мовні й мовленнєві помилки студента, але можуть виправляти ті помилки, які унеможливають успішну відповідь. Після відповідей студентів екзаменаційна комісія зводить до середнього арифметичного індивідуальні бали кожного члена комісії та виводить загальний рейтинг за відповіді на усі завдання. Оцінка за іспит є колегіальним рішенням усіх членів на підставі обчислених рейтингів.

При узагальненні оцінювання відповідей на атестаційному екзамені з фаху члени комісії користуються такими вимогами й критеріями:

Стобальна шкала	Рейтинг	Критерії оцінювання
90-100	A	Відмінний рейтинг має студент, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільно володіє спеціальною термінологією, викладає матеріал послідовно, правильно застосовує теоретичні знання з усіх фахових дисциплін для розв'язання практичних завдань; уміє розробляти методикку вирішення дослідницьких проблем, використовуючи при цьому новітні досягнення мовознавства і літературознавства;
82-89	B	Відповідь студента демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, матеріал викладено послідовно, із застосуванням теоретичних знань з різних дисциплін для розв'язання практичних завдань; припускається 1-2 неточності у викладенні матеріалу, які не призводять до помилкових висновків і рішень
75-81	C	Студент достатньо розкриває основний зміст теоретичних питань, володіє навичками лінгвістичного й літературознавчого аналізу, вміє теоретично обґрунтувати й застосувати набуті знання з мовознавства і літературознавства; правильно використовує професійну термінологію, не допускає у відповіді грубих помилок; можливі 3-4 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у висновках, узагальненнях, які не спотворюють зміст відповіді
69-74	D	Студент в основному правильно відповідає на питання, але викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у

		застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
60-68	Е	Студент коротко, схематично, але в основному правильно відповідає на питання; викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
1-59	Ф	Незадовільний рейтинг отримує студент, який не може розкрити основний зміст теоретичних питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі помилки в остаточних висновках

## ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН, ВИНЕСЕНИХ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН З ФАХУ

### Практична і теоретична фонетика німецької мови

**Звукова субстанція мови та способи її аналізу та опису.** Фонетика як наука та її галузі. Фонетика і фонологія. Фонетична структура мови та її компоненти: звукова система, складоподіл, наголос, інтонація.

**Варіанти німецької мови.** Визначення типу вимови. Основні типи вимови німецької мови. Соціальні типи вимови. Проблема стандартної німецької мови та моделей німецької мови для міжкультурної комунікації. Вимовна норма та її кодифікація.

**Особливості артикуляції та функціонування голосних.** Теорія фонем як основа фонології. Аспекти і функції фонем. Класифікація німецьких голосних фонем згідно стабільності артикуляції, позиції язика та губ, довготи звучання, характеру вимови наприкінці звуку. Голосні у зв'язному мовленні. Редукція голосних. Типи редукції.

**Особливості артикуляції та функціонування приголосних.** Принципи класифікації німецьких приголосних згідно способу артикуляції, місця артикуляції, співвідношення голосу та шуму при вимові. Приголосні у зв'язному мовленні. Асиміляція. Напрямки асиміляції. Ступені асиміляції. Види асиміляції: модифікація місця перешкоди та активного органу вимовляння; зміни у роботі голосових зв'язок; зміна позиції губ, м'якого піднебіння, способу вибуху вибухових приголосних. Редукція сполучень приголосних (елізія). Необв'язкові випадки асиміляції у швидкому розмовному мовленні.

**Складоподіл.** Склад як невід'ємна частина слова. Типи складів у німецькій мові. Теорії складкоутворення. Складоподіл у писемному мовленні.

**Наголос.** Тенденції наголошення слів. Типи словесного наголосу. Функції наголосу. Моделі словесного наголосу. Варіації наголосу. Наголос у складних словах. Словесний наголос і ритм. Словорозрізнявальна функція наголосу. Наголос у реченні. Типи наголосу. Функції наголосу у реченні. Логічний наголос.

**Просодична система німецької мови.** Поняття „просодії”. Інтонація як комплексна єдність просодичних рис. Основні функції інтонації. Висота тону (звуку) як компонент інтонації. Структура інтонаційної моделі. Темп мовлення. Ритм. Фонетичні та фонологічні аспекти усного словесного комунікативного дискурсу.

**Фоностилїстика.** Фоностилїстика: надсинтаксичний рівень. Типи інтонаційних стилів. Фонетичні особливості інформаційного, академічного, публіцистичного, декламаційного та розмовного стилів.

### Практична й теоретична граматики

**Граматики як розділ мовної системи.** Морфологія і синтаксис як розділи граматики, предмет теоретичної граматики, зв'язок теоретичної граматики з теоретичними дисциплінами, порівняння суті теоретичної граматики і практичної граматики. *Морфемна* структура слова: визначення морфеми і слова, традиційна класифікація морфем, дистрибутивні типи морфем.

## **Основні граматичні поняття. Частини мови в сучасній німецькій мові.**

Категоріальна структура слова: граматична категорія, граматичне значення, граматична форма (аналітична і синтетична), граматична опозиція.

Класифікація частин мови. Різні підходи до класифікацій. Повнозначні частини мови. Службові частини мови. Критерії приналежності до певної частини мови: семантичний, формальний, функціональний.

**Повнозначні частини мови. Іменник.** Загальні риси повнозначних частин мови. Іменник як повнозначна частина мови: лексико-граматичне значення іменника, формальні ознаки, функціональні ознаки. Категорія роду. Проблема визначення роду. Категорія відмінка. Граматична опозиція категорії відмінка. Теорії відмінка німецької мови. Семантичні типи присвійного відмінка. Категорія числа. Граматична опозиція категорії числа (однина – множина). Продуктивні і непродуктивні способи вираження граматичної опозиції. Явище лексикалізації множини. Абсолютна однина (*singularia tantum*) і абсолютна множина (*pluralia tantum*).

**Дієслово. Час і аспект як граматичні категорії дієслова.** Дієслово як повнозначна частина мови. Система граматичних категорій. Категорія часу. Засоби вираження часу/часових відносин (морфологічні, синтаксичні, лексичні). Функціональна транспозиція граматичних часових форм.

### **Категорії стану і способу в системі дієслів німецької мови.**

Категорія стану дієслів. Граматична опозиція активного і пасивного станів. Розрізнення форм пасивного стану (пасивна дія, дієслівний присудок) і активного стану (стан об'єкта, складений іменний присудок), ідентичних за формою. Дійсний спосіб, наказовий спосіб, умовний спосіб.

### **Словосполучення як найменша синтаксична одиниця.**

Загальна характеристика синтаксиса. Основні синтаксичні поняття. Синтаксична одиниця. Синтаксичне значення. Синтаксична форма. Синтаксична функція. Синтаксична позиція. Синтаксичні зв'язки. Типи синтаксичних зв'язків: сурядний, підрядний, предикативний.

### **Просте речення як моно предикативна конструкція.**

Просте речення – конструкція з одним предикативним центром. Класифікація простих речень за комунікативним типом, за структурою.

Комунікативні типи речень. Структурні типи речень. Двоскладні і односкладні. Неповні (еліптичні) речення. Порядок слів у реченні: прямий і зворотний.

### **Складносурядне речення і типи сурядного зв'язку.**

Загальна характеристика складносурядного речення як поліпредикативної структури. Типи сурядного зв'язку: єднальний, розділовий, протиставний, причинно-наслідковий. Сурядні сполучники і сурядні адвербіальні слова.

Сильний і слабкий сурядний зв'язок. Сурядний зв'язок як діагностична модель для визначення підрядного зв'язку. Відкриті і закриті сурядні конструкції.

### **Складнопідрядне речення як поліпредикативна конструкція.**

Загальна характеристика складнопідрядних речень. Головне кюз та підрядне речення. Синдетичний і асиндетичний зв'язок. Різні підходи до класифікації складнопідрядних речень: функціональний принцип і категоріальний принцип. Характеристика підрядних речень із функцією підмета. Характеристика підрядних предикативних речень. Характеристика підрядних додаткових речень. Характеристика підрядних означальних речень. Характеристика підрядних обставинних речень.

## **Лексикологія німецької мови**

**Етимологічна** характеристика словникового складу сучасної німецької мови. Роль запозичень у поповненні словникового складу німецької мови. Причини запозичень. Мови-джерела запозичень. Шляхи і форми запозичень. Проблеми асиміляції запозичень. Статус запозичених та суто німецьких слів у системі мови. Типологія запозичених мовних одиниць. Інтернаціональна лексика в німецькій мові. Адаптивність системи словникового складу.

**Морфологічна** структура слова в німецькій мові. Типи морфем. Морфологічна класифікація слів німецької мови.

**Словотворення** сучасної німецької мови. Похідні слова. Словоскладання. Словотворчі моделі сучасної німецької мови. Проблеми продуктивності словотвору. Продуктивність моделі. Основні відмінності між морфемним і словотворчим аналізом.

**Семантична структура** слів німецької мови. Проблема значення слова. Причини, типи й функції семантичних змін. Проблема полісемії та омонімії в німецькій мові. Різні системи класифікації омонімів. Контекстуально вільні та контекстуально зумовлені значення. Роль лінгвального і екстралінгвального контексту у виявленні значення слова.

**Системний характер німецького словникового складу.** Загальна характеристика словникового складу німецької мови. Особливості термінології в німецькій мові. Проблеми новотворів. Евфемізми.

**Парадигматичні зв'язки** в німецькій мові. Сучасні методи семантичного аналізу. Принципи угруповань слів. Прояв системного характеру мови на рівні лексико-семантичного поля, тематичної групи, гіперо-гіпонімічних рядів. Основні характеристики семантичного поля, фактори, що визначають його специфіку. Проблеми синонімічних і антонімічних стосунків в німецькій лексиці.

**Синтагматичні зв'язки** в німецькій мові. Проблеми валентності й сполучуваності німецької лексики. Граматична (структурна) і лексична (семантична) сполучуваність. Слова і словосполучення. Вільні і сталі словосполучення в німецькій мові. Характеристика вільних словосполучень. Проблема визначення, критерії і засоби їх виділення в мовленні.

**Основні проблеми німецької фразеології.** Стійкі (непродуктивні) словосполучення. Критерії виокремлення фразеологічних одиниць з інших типів словосполучень. Різні визначення і системи класифікації фразеологічних одиниць в німецькій мові. Класифікації фразеологічних одиниць.

**Поняття варіанту і діалекту.** Німецька мова поза межами країни. Особливості лексики й фразеології регіональних варіантів німецької мови. Регіональна та соціальна варіативність мови за територіально-діалектними ознаками. Діалектизми. Соціолект. Ідіолект.

Теоретичні основи сучасної **німецької лексикографії.** Зв'язок лексикології з лексикографією. Задачі і проблеми лексикографії. Історія розвитку британської та американської лексикографії. Типи і характеристика німецьких словників.

### **Стилістика німецької мови**

**Система функціональних стилів у сучасній німецькій мові.** Різні підходи до класифікації стилів; Визначення функціонального стилю; Характеристика функціональних стилів.

**Стилістичне значення.** Стилістичне забарвлення в системі мови та його компоненти; Стилістичне забарвлення в контексті; Конотативне значення. Стилістична парадигматика: тематичні групи, тематичні та синонімічні ряди; Стилістичний потенціал синонімії мовної та контекстуальної;

**Стилістична морфологія.** Поняття виражальних засобів і стилістичних прийомів у морфології. Стилістичне використання іменників, дієслів, прикметників, займенників і прислівників у їх інваріантних та категоріальних значеннях.

**Стилістичний синтаксис.** Стилістичні моделі як ресурси стилістичного синтаксису. Синтаксична синонімія. Стилістично значущі трансформації синтаксичних одиниць: редуція вихідної моделі (еліпсис, умовчання, номінативні речення, безсполучниковий зв'язок), розширення вихідної моделі (полісиндетон, включення додаткових елементів), зміна порядку компонентів вихідної моделі (інверсія, дистантність, обособлення). Типологія та критерії класифікації синтаксичних стилістичних прийомів: взаємодія синтаксичних конструкцій (паралелізм, хіазм, анафора, епіфора), транспозиція засобів синтаксичного зв'язку (парцеляція, сурядність замість підрядності).

**Стилістична семасіологія.** Фігури заміщення (фігури кількості: гіпербола, мейози, літота; фігури якості: метафора, метонімія, іронія) та фігури суміщення (фігури тотожності: образне порівняння, стилістичні синоніми у мовленні; фігури протилежності: антитеза, оксиморон; фігури нерівності: наростання, розрядка, зевгма). Стилістичний статус епітету. Метафора та образність. Когнітивна, вербальна та поетична (художня) сутність метафори. Риси метафори та її основні функції. Структурна і функціональна типології метафор.

**Стилїстика тексту.** Текст як одиниця найвищого рївня мови; Текст як одиниця усної та писемної комунїкації; Текстовї ознаки та категорїї; Класифїкація текстїв з рїзних позицій функціональних стилїв, композиційних форм та жанрїв; Реалїзація стилїстичних засобїв в рїзних типах мовлення.

### **Перелїк авторїв нїмецької лїтератури, твори яких винесено на атестаційний екзамєн з фаху**

*Б. Брехт, Й.В. Гете, Дж.Рот, А. Шнїтцлер, Б. Келлерманн, В.Борхерт, Е.М. Ремарк, Л.Фойхтвангер, Х. Бьоль, М.Енде, П. Зюскїнд, Е. Канеттї, Г.Грасс, Б. Шлїнк.*

*B. Brecht, J.V. Goethe, J. Roth, A. Schnitzler, B. Kellermann, W. Borchert, E.M. Remarque, L. Feuchtwanger, H. Böhl, M. Ende, P. Suskind, E. Canetti, G. Grass, B. Schlink.*

Пїд вас вїдповїдї важливо вказати стислї вїдомостї про автора твору, цїкаві факти з його життя та творчостї, визначити його лїтературний стиль, коротко охарактеризувати лїтературну епоху, до якої належить твір, вказати знаковї твори автора, окреслити вплив твору на лїтературу нїмецькомовних країн загалом, визначити сюжетнї лїнїї, основну їдею автора, описати персонажїв твору, вмїти спїлкуватися по тематичї окресленого твору, вмїти переказати основнї подїї, що описанї у творї, висловлювати власну думку щодо прочитаного твору тощо.

### **Документи про освїту та квалїфїкацію**

Здобувачї першого (бакалаврського) освїтнього рївня, якї успішно пройшли атестацію, отримують диплом про здобуття вїдповідного рївня вищої освїти за вїдповідною освїтньою програмою та квалїфїкацію бакалавра фїлологїї.

Студенти, якї отримали незадовїльну оцїнку при складаннї атестаційного екзамєну з фаху, вїдраховуються з Унїверситету та одержують академїчнї довїдки.

### **СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Dr. Magdalena Matussek Dr. Michaela Perlmann-Balme Susanne Schwalb. Sicher! C1. Kursbuch und Arbeitsbuch. Hueber, 2016.
2. Em Übungsgrammatik: Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe, Max Hueber Verlag, 2017.
3. Em neu, Abschlusskurs. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, 2017.
4. Erkundungen. Deutsch als Fremdsprache C1: Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch, Schubert Leipzig 2016.
5. Roland Fischer, Anja Schumann, Sandra Evans. Ziel. C1. Hueber, 2016
6. Sandig B. Stilistik der deutschen Sprache. Ausgabe Reprint. De Gruyeter: Berlin, Boston. 2019. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110832907>
7. Stanovská, Sylvie Historische Entwicklung des Deutschen : mit ausgewählten literarischen Texten Historische Entwicklung des Deutschen : mit ausgewählten literarischen Texten 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2019.
8. Ute Koithan, Tanja Mayr-Sieber, Helen Schmitz, Ralf Sonntag. Aspekte neu C1 Lehr- und Arbeitsbuch. Klett-Langenscheidt, 2017.
9. Гїнка Б.І. Лексикологїя нїмецької мови: лекції та семїнари: навч. посїбник: вид. 4-те, переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 420 с.
10. Казимїр В. О., Яремчук І. М. Stilistik der deutschen Sprache. Lehrmittel für die Studenten : навчально-методичний посїбник. Кам'янець-Подільський: Видавничополїграфїчне пїдприємство «Апостроф», 2018. 165 с.

11. Король А.А. Lexikologie der deutschen Sprache: Lehrbuch = Лексикологія німецької мови: Навчальний посібник для студ. ф-ту іноземних мов. Чернівці : Книги – XXI, 2017. 112 с.
12. Theoretische Grammatik: навч. посіб. для студентів 4 курсу ф-ту «Референт-перекладач» з дисципліни «Теоретична грамати́ка» (нім. мова) / Нар. укр. акад., [каф. герм. та роман. філол. ; упоряд. Ж. Є. Потапова]. – Харків : Вид-во НУА, 2017. – 68 с
13. Левицький В.В. Історія німецької мови. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Вінниця: НОВА КНИГА, 2017. - 216 с
14. Фонетика і фонологія німецької мови. Теоретичний курс. Підручник для студентів, викладачів закладів вищої освіти та науковців. Авторський колектив: Стеріополо О.І. – Вид. 2-ге, перероблене і доповнене. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 395 с.